

ДЕМОГРАФІЧНА СТАТИСТИКА: ПІДРУЧНИК⁶

Ця довгоочікувана книга присвячена світлій пам'яті Й.С.Пасхавера – видатного українського вченого-статистика, професора, доктора економічних наук – і написана його ученицею – кандидатом економічних наук С.Г.Стеценко, викладачем демографічної статистики із 45-річним стажем.

Підручник має чотири тематичні блоки: „Вивчення складу населення”, „Загальні методи аналізу демографічних процесів”, „Вивчення окремих демографічних процесів і відтворення населення”, „Статистичне спостереження населення”. У ньому також висвітлюються питання історичної еволюції демографічної науки, загальні закономірності відтворення і розвитку населення, місце демографічної статистики у системі статистичної й демографічної наук. Отже, підручник зосередив у собі весь необхідний набір тем і проблем, які достатньо повно окреслюють коло сучасних досягнень і вузьких місць демографічної статистики. Він дає змогу сформулювати уявлення про сучасний рівень світової демографічної науки і особливості демографічної ситуації в європейських країнах та Україні.

У книзі викладено основні методи вивчення демографічного і соціально-економічного складу населення, методологію та конкретні методичні прийоми аналізу основних демографічних процесів і відтворення населення у цілому, особливості статистичного спостереження руху і стану населення. Вдало дібраний статистичний матеріал дає можливість відстежити демографічну динаміку в Україні, та порівняти її з демографічними проблемами інших країн.

Підручник не є суто навчальним виданням у традиційному розумінні. Це багатofункціональна наукова праця, що може використовуватись і з навчальною, і з дослідницькою та пізнавальною метою. Пізнавальний аспект має дві важливих складові: історичну та інформаційну. Розглянуто історичні аспекти розвитку і перебігу демографічних процесів в Україні та світі із наведенням сучасного і ретроспективного статистичного матеріалу, а також деяких маловідомих фактів. Показано еволюцію статево-вікового та соціально-економічного складу населення України за міжпереписні періоди. Наводиться хронологія розробки методів аналізу демографічних процесів із зазначенням імен авторів світового рівня. Показано внесок українських науковців і практиків у розвиток світової демографічної статистики та демографії як науки загалом.

Інформаційну цінність підручника складає багатющий статистичний матеріал, що свідчить про особливості перебігу демографічних процесів і, зокрема, процесу відтворення населення України в порівнянні з іншими країнами світу. Дається ґрунтовний аналіз причин демографічних змін та їх впливу на можливий подальший розвиток подій.

---

⁶ *Стеценко С.Г.* Демографічна статистика: Підручник. – К.: Вища школа, 2005. – 415 с.

Навчально-наукову значущість видання становлять положення, що чітко окреслюють місце, роль і взаємозв'язок демографічної статистики в системі демографічних наук, які власне і складають демографію як таку. Окрім того, сформовано систему методів демографічної статистики, а саме, екстенсивного, інтенсивного аналізу та методу демографічних таблиць, вибудовано чітку ієрархічну систему коефіцієнтів інтенсивності руху населення. Ця система показників тепер широко використовується не тільки в демографічній, а і в соціально-економічній статистиці, зокрема в статистичних дослідженнях зайнятості населення та безробіття, у правовій та медичній статистиці тощо.

Особливу увагу в книзі приділено організації проведення Першого Всеукраїнського перепису населення 2001 року, а також вибіркового обстеження населення. Грунтуючись на своєму величезному науково-практичному досвіді, С.Г.Стеценко критично оцінює існуючі способи збирання демографічних даних в Україні та в деяких країнах світу (частина IV “Статистичне спостереження населення”), а також дає конкретні поради та рекомендації щодо коректного і доречного використання розглянутих методів і прийомів для аналізу демографічних процесів.

Даний підручник, без сумніву, буде цікаво прочитати не тільки студентам і аспірантам, а й всім, хто небайдужий до демографічних проблем України й світу.

І.О. Курило,
доктор економічних наук

З.О. Пальян,
кандидат економічних наук